

SIKKERHET OG BEREDSKAP I KOLLEKTIVTRAFIKKEN

Kollektivtrafikkforeningen og KS

Møte med statsråden 1. april 2025

VÅRT HOVEDBUDSKAP I DAG

Invitere til en dialog om hvordan vi i fellesskap kan styrke kollektivtrafikksektorens motstandskraft, og forberede oss på krise, krig og sammensatte trusler, jf. hovedmålene i Totalberedskapsmeldingen.

TO HOVEDOMRÅDER MED STORT FOKUS HOS VÅRE MEDLEMMER

- ➔ Hensyn og vurderinger knyttet til nasjonal sikkerhet i forbindelse med anskaffelse av moderne busser med omfattende sensor- og digitale kapabiliteter*.
- ➔ Nasjonal koordinering av beredskap i en transportsektor som i økende grad blir elektrifisert.

*I tillegg er grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter, og miljøhensyn, sentrale i våre medlemmers anskaffelser, jf. bl.a. Klimaloven og Åpenhetsloven.

Hensyn til nasjonal sikkerhet i anskaffelse av moderne busser

DAGENS RETNINGSLINJER OG REGELVERK

- ➔ I retningslinjene for virksomheter i transportsektoren om håndtering av økonomisk aktivitet som kan utgjøre nasjonal sikkerhetsrisiko (2022) heter det:
 - «Ved økonomisk aktivitet med aktører tilknyttet risikoland skal virksomhetene vurdere om aktiviteten kan utgjøre en risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet.»
 - «Dersom den økonomiske aktiviteten vurderes å kunne utgjøre en ikke ubetydelig risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser kan bli truet, eller dersom det vurderes å være tvil knyttet til dette, skal Samferdselsdepartementet varsles.»
- ➔ Krevende for 15 ulike kollektivselskaper å gjøre disse vurderingene hver for seg.
- ➔ Dagens anskaffelsesregelverk åpner ikke for å drive «fylkeskommunal utenrikspolitikk», og det er heller ikke ønskelig.

August 2022

Retningslinjer for virksomheter i transportsektoren: Håndtering av økonomisk aktivitet med utenlandske aktører som kan utgjøre en risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet

1. Bakgrunn

Investeringer fra utenlandske foretak bidrar til verdiskaping i Norge og er helt nødvendig for mange virksomheter og arbeidsplasser. Samtidig fremhever Etterretningstjenesten, Politiets sikkerhetstjeneste og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (EOS-tjenestene) i sine trussel- og risikovurderinger hvordan ulike former for økonomisk aktivitet fra land vi ikke har et sikkerhetsmessig samarbeid med, vil kunne representere en betydelig nasjonal risiko og komme i konflikt med våre nasjonale sikkerhetsinteresser. Evnen til å avdekke, varsle og håndtere uønskede strategiske investeringer og sikkerhetstruende virksomhet må ifølge EOS-tjenestene derfor styrkes i alle sektorer.

Samferdselsdepartementets retningslinjer for virksomheter i transportsektoren sin håndtering av økonomisk aktivitet med utenlandske aktører som kan utgjøre en risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet, er en oppfølging av EOS-tjenestenes vurderinger og anbefalinger.

2. Formål med retningslinjene

Sikkerhetsloven med forskrifter trådte i kraft 1. januar 2019 og skal bidra til å trygge nasjonale sikkerhetsinteresser og forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet. Med hensyn til håndtering av økonomisk aktivitet fra land Norge ikke har et sikkerhetsmessig samarbeid med, er særlig bestemmelsene i kapittel 10 om eierskapskontroll relevant.

I tillegg gir bestemmelsene i lovens § 2-5 Kongen i statsråd mulighet til å fatte nødvendige vedtak for å hindre sikkerhetstruende virksomhet eller annen planlagt eller pågående aktivitet som kan innebære «en ikke ubetydelig risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet».

VI ER POSITIVE TIL ARBEIDET MED ANSKAFFELSER SOM VARSLES I TOTALBEREDSKAPSMELDINGEN

- ➔ Meldingen legger vekt på å styrke totalforsvaret og samfunnets motstandskraft, inkludert innen kritisk infrastruktur og forsyningssikkerhet.
- ➔ Regjeringen peker på offentlige anskaffelser som et viktig virkemiddel for å ivareta beredskapshensyn, og vi er positive til at regjeringen varsler arbeid med å:
 - Klargjøre muligheten for å stille krav til sikkerhet og beredskap i offentlige anskaffelser for å ivareta beredskapshensyn og nasjonale sikkerhetsinteresser.
 - Bidra til god veiledning om sikkerhet og beredskap i offentlige anskaffelser, som blant annet identifiserer hvilke kategorier av anskaffelser der det er særlig viktig å stille krav til sikkerhet og beredskap.
 - Vurdere om det er behov for endringer i anskaffelsesregelverket for å gi rettslig avklaring på at det er adgang til å stille krav til sikkerhet og beredskap.

INNSPILL TIL DIALOG OM VEIEN VIDERE

- ➔ Vi ser behov for tydeligere føringer og lovhjemler for hvordan konkret anskaffelser av busser og offentlig transport bør skjer fremover, med større grad av nasjonal koordinering, slik Regjeringen varsler i Totalberedskapsmeldingen.
- ➔ Det er f.eks. mulig å se for seg modeller for å begrense en for sterk konsentrasjon av enkeltleverandører og/eller enkeltland. Dette krever endringer i anskaffelsesregelverket. Dersom det er land man av sikkerhetshensyn ikke skal handle busser fra, må dette avklares av nasjonale myndigheter.
- ➔ Kollektivtrafikkforeningen og våre medlemmer ønsker gjerne å bidra inn i et slikt arbeid.

Nasjonal, koordinert beredskap i en stadig mer elektrifisert transportsektor

ENDREDE KRAV TIL BEREDSKAP SOM FØLGE AV ELEKTRIFISERING

- ➔ Klimaloven og gjeldende nasjonale forskrifter krever overgang fra fossile drivstoffer til lavutslipps/nullutslippsløsninger i alle samfunnssektorer.
- ➔ Kollektivtrafikken har en viktig samfunnsfunksjon ved normal drift, og en beredskapsrolle knyttet til evakuering ved uønskede hendelser.
- ➔ Behovet for beredskapsinfrastruktur i nullutslippssamfunnet gjelder flere sektorer enn kollektivtrafikken. Det gjør det hensiktsmessig med en nasjonal, koordinert innsats.

KS på vegne av fylkeskommunene

- Samfunnssikkerhet og beredskap høyt på dagsorden i fylkeskommunene.
- Etterlyser formelle rapporteringslinjer for å ivareta fylkeskommunenes ansvar som veieier og for sivil transportberedskap.
- Nødvendig å avklare tilgang til drivstoff, strøm, aggregater og batterier, for å sikre transport i beredskapssituasjoner ved bruk av nullutslippskjøretøyer.
- Rammeverket for samhandling mellom transportsektoren og forsvarssektoren mulig modell for videreutvikling av transportberedskapen.

Det kongelige samferdselsdepartement
Det kongelige nærings- og fiskeridepartement
Det kongelige forsvarsdepartement

Rammeverk for samhandling om militære behov for transportinfrastruktur

Fastsatt 12. desember 2024

Foto: Frederik Ringnes/Forsvaret

Oppsummering

INVITASJON TIL DIALOG OM Å STYRKE SEKTORENS MOTSTANDSKRAFT

Vi ønsker å invitere til en dialog om hvordan vi i fellesskap kan styrke kollektivtrafikksektorens motstandskraft, og forberede oss på krise, krig og sammensatte trusler, jf. hovedmålene i Totalberedskapsmeldingen.

- ➔ Hensyn og vurderinger knyttet til nasjonal sikkerhet i forbindelse med anskaffelse av moderne busser med omfattende sensor- og digitale kapabiliteter.
- ➔ Nasjonal koordinering av beredskap i en transportsektor som i økende grad blir elektrifisert.

FORENKLER FOLKS LIV.

kollektivtrafikk.no

